

Народня Справа

Український тижневий часопис.

Ч. 9. (22).

Львів, дня 10. березня 1929.

Рік II

АДРЕСА: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — — — — — Телефон 30—13.

Аматори зі Стремільча.

На обравку бачимо „Аматорський Гурток“ з села Стремільча коло Радехова. Село Стремільче, на колишній галицько-волинській границі то було в тьм кромішній, та тепер відроджується. Гарно розвивається кооператива „Стир“ і читальня „Просвіта“, що вже має власний д.м. Д.м. викінчив муляр п. Василь Плевніцький з молодю — безкорисно, за це м честь і покая. Молодіж з вереза, горнеться до освіти. У селі переведено протикорешемний плебісцит, але два шматки ще тримають пиво, яке нсть люде з сусідних сіл, що де не соромляться йти до коршми з жінками й дітьми. В селі найбільше працюють для освітлення: П. Каліневич, Д. Вірун, Г. Ножник, Т. і Р. Плевніцький, В. Коховський та многи інші а з дівчат: А. Майброда, Ш. Козівка, Ю. Сусон, Ір. Огороднік, А. Боднарчук і другі. Здавсяб у селі якийсь інструктор для освітної праці. Варто, щоби таких інструкторів вишколювала „Просвіта“ і посилала на села. Згадаємо ще, що люде дуже гіршаться тою гризною між нашими патріотами і газетами у Львові. Найіпше подобається їм така газета, що на нікого не відає, а робить своє діло. Цей „Амат. Гурток“ своїми виставами багато причинився до розвитку читальні, від якої тільки старші бокують, невідомо, з якого страху.

Читальня.

46 запомог по 120 золотих.

Кому признаємо 42, 43, 44, 45 і 46-ту запомогу?

42) Тимко Пітулей, Поплави пов. Підгайці прислав на передплату 3 зол. 24. грудня 1928. Корова впаде 18 лютого 1929.

43) Михайло Сенишин Надітичі пов. Жидачів, дав передплату 3 зол. 8. І., а корова впаде 8. ІІ.

44) Іван Плітка, Габківці пов. Ліско, був передпл. в 1928 р., а 2. січня прислав 3:50 з. на далі. Корова впаде 4. лютого.

45) Гринь Станевич, Долге, пов. Дрогобич заплатив 3. І. 6 зол. на передплату. Корова впаде 15. лютого.

46) Андрій Горошко, Вербівці пов. Крем'янець заплатив 16. падолиста 2:50. Корова впаде 28. грудня 1928 (Поміщуємо це спізнено, бо бракувало посвідки, тепер надійшла, гроші вже вислані).

Цим передплатникам признаємо запомоги по 120 зол., бо в день випадку були вони принайменше один місяць передплатниками „Н. Справи“. Гроші вишлемо за 14 днів.

—о—

Пришліть посвідку.

П. Романа Шмігельського, Камінь пов. Калуш, просимо прислати точну посвідку, коли впаде корова (котрого дня) і скільки мала літ.

Пригадуємо ще раз, що треба писати посвідки на взір, поданий в ч. 8. „Н. Справи“.

Там, де є наші мужі довіря, конечно треба, щоби така посвідка бу

ла підписана не тільки урядом громадським і оглядачем, але й мужем довіря.

УВАГА! До нас прийшла знову одна посьба, виплатити запомогу за упавшого коня. Пригадуємо ще раз, що не можемо такої посьби сповнити в ніяким разі, бо за коні запомоги не виплачуємо.

Скільки панської землі мають розпарцелювати в 1930 р.?

Найбільше, бо аж 20 тисяч гектарів має розпарцелювати луцьке (волинське) воевідство. З цієї суми більше як половина вже розпарцелювана так, що лишається ще лише 7222 гектарів (десятин).

В тернопільським воевідстві є 9 тисяч гектарів, призначених на парцеляцію. З цього 5258 гектарів уже

розпарцелювані, так, що остало лише 3742 гектари.

Львівське воевідство має розпарцелювати 7 тисяч гектарів 2731 гектарів уже розпарцелювано — лишається ще 4269.

Найменше буде парцеляції в станиславським воевідстві, бо лише 6 тисяч, з чого 2563 гектарів вже роз-

парцелювано й лишається лише решта 3437 гектарів.

В берестейським окрузі признано на парцеляцію 11 тисяч гектарів, але з них 8372 гектари вже продано.

Коли через 1929 рік не розпарцелюється добровільно призначеної кількості землі, тоді на початку 1930 року визначують, точно, хто муситиме розпарцелювати.

До цієї пори за 10 років польської влади у львівським воевідстві розпарцелювано 18 тисяч гектарів, у тернопільським 80 тисяч, а в станиславським 17 тисяч.

Чи озимина вимерзла?

Німецькі часописи переповнені звідомленнями про лихий стан озимини. Загально думають, що більша частина озимини головно пшениці пропала.

Подібні вістки надходять з Америки, Франції та північної Польщі. В наслідок того зачинає збіжжа дорожжати.

Про стан озимини в нас неможна ще нічого певного сказати. Покищо не грозить небезпека, бо сніг добре її хоронить. Не знати лише, що буде далі, та чи місцями під грубими звалами снігу вона ще перед морозами не випріла.

Натомість чується багато нарікань, що бульба та буряки в ямах померзли. Також по містах померзли запаси бульби в пивницях та спричинили сильну підвишку ціни. Наприклад у Львові за 1 кг. бараболь платять тепер по 16 сотиків.

Більші шкоди накоїли морози в наших садах. Головно пошкодило бросквиням коло Заліщик, а черешням в цілім краю. Також яблінки і груші потерпіли, бо ті, що не були забезпечені перед морозом, потріскали.

Знесено староство в Печеніжині.

Міністеріяльна Рада ухвалила скасувати староство в Печеніжині, а цілий дотепер печеніжинський повіт прилучити до коломийського повіту.

Пояснюйте всім, яку користь може мати той, хто передплачує „Народню Справу“.

ПРО ЖНИВА КНИЖКИ І ГАЗЕТИ.

Що то є „місяць газети“?

Кожний і найбільшій господар, що гарує цілу весну і літо, всю надію покладає на жнива. Жнива, це одинока надгорода за важкий труд селянина. Від того, як удадуться жнива, залежить дальша господарка селянина; як є добрі жнива, то господар не боїться зими і переднівку тай має надію побільшити своє добро в користь своїх дітей.

Такі „жнива“ має і кожде товариство, яке веде господарку, розуміється, не на ріллі. Приміром кооператива в селі, як заложиться, то взиває всіх, щоби вступали в члени; як запишеться багато членів, то кооператива має чим зачати господарку, їй удалися її жнива, і це виходить на користь всіх, бо чистим зиском кооперативи діляться всі члени.

А такі наші товариства, як „Просвіта“ і „Рідна Школа“, мають тоді свої жнива, які усі свідомі люде жертвують датки на цілі „Просвіти“ або „Рідної Школи“. Ці товариства назначили собі такі місяці, в котрих всі свідомі українці повинні дати на це товариство якийсь даток, щоби воно мало чим здійснювати свої гарні цілі: прим., щоби „Просвіта“ мала за що видавати корисні книжки для народу, а „Рідна Школа“ щоби могла утримувати приватні українські школи. „Просвіта“ має на свої „жнива“ свій місяць — грудень, „Рідна Школа“ має січень, інваліди мають червень. А книжка й газета? Має свій місяць — березень (март). Це є місяць друкованого слова.

Якіж то жнива у газети? Газета оголошує, що місяць березень є її місяцем і взиває всіх своїх передплатників, читачів і прихильників, щоби в тім місяці дуже ревно поширювали її між своїми знайомими, щоби позискували газеті нових передплатників, і щоби складали їй датки на пресовий фонд. Найважливіше для газети, щоби вона дістала багато передплатників, тоді вона може зробитися і краща та навіть дешевша і може ліпше ширити між народом народню свідомість, так потрібну нам усім, щоби дочекатися кращої долі. Коли газета справ-

ді збере стільки передплатників, що зможе побільшитися і поширитися між народом, тоді можемо сказати, що „жнива“ їй удалися.

На жаль по наших селах є ще багато людей, що не вміють оцінити доброї газети (часопису). Вони дивляться на неї, як на непотріб. А тимчасом це великий скарб, доступний і для найбільшого. Бо добра газета (так як і книжка) учить нас, як видобутися з біди і нужди, радить нас і розраджує, як щирий приятель. Тому мож відречися інших приємностей, не пити, не курити, але передплатити собі газету повинен кожний свідомий чоловік. Чоловік без часопису, то як сліпий, дивиться на світ, але його не ба-

чить. Розуміють це інші народи і приміром нема ні одного чеського селянина, який у неділю не читавби газети. І нема що дивуватися, що чех з такого самого кусника ґрунту має кілька разів більш зиски, як наш селянин.

Тому в цей місяць газети нехай кожний свідомий господар заперує собі свою селянську газету „Народню Справу“, і нехай намовляє других до передплати. Нехай в кождо свідому хату увійде наша газета, як бажаний гість, дорадник — і помічник в нещастю.

Нехай „Народній Справі“ вдадуться її „жнива“ і нехай вона здобуде в цій місяці принайменше вдвое стільки передплатників, скіль-

ки топер уже має. Це буде гарна і сильна громада свідомих людей, що дуже добре прислужаться своєму народови. Нехай до тої нашої громади пристане кожний чесний і свідомий селянин — господар, багатий чи вбогий. Це буде велика сила, що принесе народови велику користь. Чимбільше буде нас свідомих і зєднаних одною думкою, тим скорше поправиться наша доля.

Тож в цій місяці березні (марті) ширіть „Народню Справу“ більше, як завжди, і поручайте її всім та намовляйте до передплати. Купіть собі також принайменше одну з тих цікавих книжок, яких списаємо на 8 сторінці.

—о—

Дня 4-го березня перебрав в Америці владу

новий президент

Америку, Гувер, якого вибрали президентом ще в осени. Ходять чутки, що новий президент Злучених Держав зачне своє урядовання від того, що буде старатися, аби Америка узнала владу Совітів (більшовиків) у Росії і всіх совітських республіках, над якими в дійсности панує Росія. Ми вже писали, що Америка від довшого часу ворогує з Англією, бо одна і друга хотять бути панями моря, а що Росія також з Англією в незгоді, то Америка малаби в Росії союзника. Та це ще вилами на воді писано, чи між Америкою і більшовиками може дійти до союзу.

Більшовик Троцький

який був колись командантом всієї червоної армії і якого потім другі більшовики здеградували, сидить ще в Ангорі (в Туреччині) та просить усі держави, щоби йому дозволили в них замешкати. Просив і

Чехословаччину, чи не приймалиби його на місяць лічтися в „бадах“ бо він щось хорий, та з того нічого не вийшло. Чехи не хотять його пустити, бо, як чеські легіони були в Росії в 1917 і 1918 році, то він хотів їх знищити.

З Італії доходить вістки, що небаром італійський король іменує себе цісарем, а

Італія буде цісарством.

Цим способом хотять фашисти додати Італії поваги, щоби її більше боялися ті бідні мурини в Африці, в тих колоніях, яких Італія багато нахапалася.

Пишуть, що папа Пій XI скористає незабаром з того, що він уже свободний володар своєї Церковної держави, і виїде з Ватикану у відвідини до Риму, а може потім і до столиць деяких держав, приміром до Відня. Польські галети пишуть, що приїде колись і до Польщі.

В понеділок 4. березня почалася в Женеві 51-а

сесія Союзу Народів.

Цим разом головою сесії є делегат Італії. Народи потривають тиждень. Будуть радити головно про національні меншости в різних державах і про їхні права. За тиждень подамо, що ввадили.

В Китаю

в багатьох околицях панує страшний голод. Люде збираються подекуди громадами, лягають у пивниці і ждуть голодової смерті. А китайські генерали знов воюють. Деякі кличуть на поміч більшовиків, деякі бувших російських офіцерів з армії Денікіна і Вранглія і йдуть проти свого уряду. То й через те біда в тім величезнім краю, що має около 400 мільонів мешканців!

В Афганістані

кидається король Аманула, як риба в воді, щоби відбити собі свій престіл. Писали, що він уже хотів втікати з краю, але тепер знову надумався і йде на столицю Кабуль, щоби вигнати свого суперника. З Кабулю повтікали майже всі європейські дипломати і купці, перед усім англійці, яких вилетіло щось

Читання з історії України.

(Далі)

Про Святополка „Окаянного“ — і чому його так назвали. (1015—1019).

В 7. числі ми дійшли до того, як князь Володимир, який завів на Україні християнство, вмер у 1015 році (тому 914 літ). А тепер розкажемо, що було далі.

По смерті Володимира Великого через чотири роки діялося таке, що аж страшно згадувати і воно дуже підкосило сили держави. Володимир мав багато синів. Доки він жив, то тримав їх залізною рукою, вони боялися його і сиділи тихо по різних сторонах України, як намісники свого батька. Але лише старий князь замкнув очі, як почалося нещастя. Вже тоді показалася недобра черта нашої нату-

ри, а саме, що ми незгідливі і один другому зависні, так що нераз брат брата зарізавби, щоби собі першим бути.

Володимир любив дуже свого сина Бориса і думав назначити його князем у Києві, так, щоби Борис був найстаршим князем, а другі його братя, щоби були князями інших українських земель та щоби Бориса у всіх слухали. Але на нещастя тоді, як Володимир умер, Бориса не було в Києві, він бився десь у степах з печенігами. З того скористав Святополк, що був при смерті батька і зараз, як поховав батька, узяв собі Київ і зробився найстаршим князем. Цего Святополка Володимир не любив. Тай князі його не любили, бо Святополк був з роду сварливий і немилосердний. А треба ще знати, що він був жонатий з дочкою тодішнього польського короля Болеслава, а ця жінка раз намовила його, щоби він повстав проти свого батька. Про це Володимир довідався і замкнув був сина і його жінку до вяз-

ниці і довго їх там тримав.

Отже по смерті батька цей Святополк був такий лукавий, що пустився на братовбивство. Він боявся, що як Борис приїде до Києва, то кияне виберуть Бориса князем, і тому вислав підкуплених душегубців у степ, які підступно зайшли до намету Бориса і вбили його, саме тоді, як той молився. Це було десятого дня по смерті Володимира, а вже в кілька днів потім казав Святополк убити свого другого брата Гліба. Бориса і Гліба почитує Церков за святих.

Убивши двох, Святополк післяв душегубців на третього брата, Святослава; цей утік на Угорщину, але душегубці таки дігнали його в Карпатах і вбили. І нині ще показують за Сколем „Святословову могилу“ (гору). Так позбувся Святополк трьох братів, забрав собі їх землі, і думав, якби ще згладити четвертого, Ярослава, що княжив у Новгороді. Та Ярослав не дався так заскочити, як ті три нещасні брати. Він зібрав 40 тисяч

війська і рушив під Київ, щоби покарати Святополка за братів. Він розбив Святополка коло міста Любеч і став князем у Києві. Та Святополк утік до Польщі і за два роки (1018) прийшов зі своїм тестем Болеславом з польським військом, з німцями і з мадярами. Йому вдалося розбити Ярослава (над Бугом) і Ярослав мусів утікати у свій Новгород. Святополк став знову паном Києва, а своему тестеві польському королеви, подарував за поміч Галичину, що тоді і споконвіку належала до київської держави. Та не довго побув Святополк у Києві. Як тільки Ярослав довідався, що поляки, німці й мадяри забрали добичу з краю і пішли вже до дому, напав знову над річкою Альбою на Святополка і так його побив, що той ледво втік на Волинь і там десь пропав без вісти. За свої окаянні діла має цей Святополк в історії назву „Окаянного“.

Про князя Ярослава, що знову привернув Україні її світлу минувшину, скажемо другим разом. (Д. б.).

І це число „Народньої Справи“ посилаємо декотрим знаним нам свідомим господарям-українцям, як число на оказ, щоби запізналися з нашою газетою, і просимо їх вступити в передплатники.

Кожний чесний господар, який не зможе вислати передплату на газету, повинен передати її разом з чеком комусь другому в селі, а може той вишле.

500 літаками; вони мали страх, що як Аманула здобуде назад Кабуль, то буде їм горе, бо є чутка, що англійці попирали повстанців проти

Аманули. Аманулу бачимо тут на образку, як він їздив перед роком по Європі і як йому робили паради. Але тепер уже йому не до парад і не до сміху.

А що довкола нас і близько нас?

На литовсько-польській граци і була якась перестрілка, в якій упав один польський вояк і було ранено кілька литовців. Польські газети пишуть, що цю стрілянину спричинили литовці, які перейшли на польський бік і почали рубати ліс.

В польським соймі було кілька новин.

26. лютого сойм ухвалив більшістю прийняти внесок, аби потягнути міністра скарбу Чеховіча до відповідальності за якісь 50 мільонів, що він мав видати без позволення сойму. Внесок відіслали до комісії, а тепер комісія радить і знов поставити перед соймом, а тоді вже ухвалити остаточно, чи мають судити міністра, чи ні.

Посли з „одинки“, або так званий Клюб „БеБе“ (Безпарт. Блок співпраці з урядом) поставив, як ми вже писали, внесок на ухвалу нової конституції. Ці послы видали відозву, в якій пишуть, що дотеперішня конституція не є добра й треба ухвалити

нову конституцію.

Вони заявили, що як на свій проект не будуть мати в соймі більшості, то поступлять так, як уважають за свій обов'язок. Це розуміють так, що

можуть довести до розв'язання сойму

і розписати в осени нові вибори.

Та ще побачимо, як що буде. В кождім разі, за цю конституцію буде ще неодна суперечка в соймі. (Яка то малаби бути конституція, ми вже писали перед кількома тижнями).

В четвер 28. лютого говорив у сенатській комісії міністр військових справ **Й. Пілсудскі**. Він говорив про бюджет і про інше. По його промові сенатська комісія ухвалила бюджет таким, як його проектував уряд і не прийняв поправок сойму. Та тепер цей бюджет мусить знову вернути перед соймом, а як сойм буде так обставати при своїм, то ухвала сенату не допоможе, бо тут рішачий голос має сойм.

Не переочте

умови передплати „Народньої Справи“ і одержання заповоги:

1. Передплата на „Народню Справу“ виносить 1 зол. місячно. Найліпше посилати відразу на 3 місяці (3 з.) а ще краще на пів року (6 зол.).
2. Заповогу 120 золотих одержує той передплатник, котрому згинула штука рогатої худобини, принайменша 2-річна, — але тоді, коли він в день випадку був уже один місяць передплатником і коли вона була в нього найменше 14 днів.
3. Передплатником числиться кождий від того дня, коли вислав передплату.
4. Хто перерве передплату, той мусить зачинати з початку. Тому треба завжди вислати нову, заки скінчиться попередня.

Лист до Сорокатою.

Ото лист сей я сам пишу зі своєї хати, під адресом: „Пан у Львєві, Іван Сорокати“. І доношу Вам відомість, пане Сорокати, що я вчора чув за плотом, таки коло хати. Там Гриць з Процем говорили про Вашу особу і про „Народню Справу“ тай і про худобу. Я слухаю, а Проць каже: Чуєш куме Грицю? Є багато людей в світі, ласих на дурицю! Чи ти знаєш, що той кум Луць, коротке „мне“ має, сам корову він дорізає й помічч благає? Що ніби корові бульба серед горла стала, він ратував, так він пише, та корова впала. А тото все не є правда, брешне препоганий, бо я те все добре знаю, Грицю мій коханий. Як морози потиснули в стаїни зимно було, а підлога з плит камінних, соломи не було. А та стаїня так велика, як два обороти, тай корові від каміня аж обмерзли ноги. А що стара шкраба була, він взяв тай дорізає, запхав в горло одну бульбу й оглядач визвав. Продав м'ясо, продав шкуру за двацять доларів і ще хоче заповоги з „Народньої Справи“. — „А так Процю! — кум Гриць каже, — треба дати знати, щоби скоро довідався Іван Сорокати. Хай говорить, що хто хоче, ми скажемо своє, що треба нам стеретися хапатні лихої. В кождім селі муж довіря конче мусить бути, не багатий не убогий, аби добре взутий. І не треба тут шукати, чи багатий, чи бідний, коби тільки мав сумління тай був відповідний. Бо скажи так справедливо, — треба дати плату тільки тому, що напавду бідний, має втрату!“ „Та це добре, кум Гриць каже, мем когось просити, щоби добре лист написав, щоби вмів зложити!“ От так, пане Сорокати, чи вони напишуть, а може так поговорять, тай на потім лишуть. А я все за плотом слухав, притуливсь як гузик і сейчас про те вам пишу — Ваш друг

Филип Кузик.

Микола: Слухай, Василю, той Гринько такий до тебе подібний, що не мож вас обох розрізнити.

Василь: Бійся Бога! Може ти йому віддав тих 10 золотих, які ти мені був винен?

Які права має наша українська мова?

На численні запити наших читачів, чи уряд громадський має право урядувати і писати до властей по українськи, та коли й до яких урядів приватні особи мають право вносити українські подання, пишемо отсе довше вяснення.

В липні 1924 р. польський сойм ухвалив язовиковий закон про те, як мають урядувати державні і самоврядні уряди і власти. Цей закон обмежив значно права нашої мови, які ми мали за Австрії. Та й ті скупі права нашої мови, які нам ще цей закон признає, можемо оборонити лише тоді, як будемо знати параграфи цього закону. Хочемопрте познайомити з ними наших читачів.

Закон з 31-го липня 1924 р. каже, що державною (урядовою) мовою в Польщі є польська мова. В цій мові урядують всі польські державні і самоврядні уряди. При цім пригадаємо, що державними урядами є ті, в яких урядують факхові, іменовані урядники, а самоврядні власти є виборні (громадська рада, повітова рада, на Волині пов. соймики й т. п.).

Та лише в деяких випадках закон дозволяє вживати української мови.

І так цивільні власти й адміністраційні уряди I-ої і II-ої інстанції, як також самоврядні власти приймають письменні подання та устні заяви на терені **львівського, тернопільського, станиславського, волинського і поліського воевідства також в українській мові.** Значить, що в цих воевідствах до таких державних урядів, як: староство, воевідство, шкільний інспектор, кураторія, скарбові уряди, земельні уряди, або до таких самоврядних урядів, як: громадська зверхність і рада, магістрат, мійська рада, і такі інші, можна вносити подання в українській мові та вживати української мови при устнім полагоджуванню справи.

Коли до котрогось з тих урядів внесе подання приватна особа (котрийбудь наш чоловік) або яка організація (прим. „Луг“, „Сокіл“, Читальня, Кооператива) і внесе його написане поукраїнськи, то ці уряди

в львівським, тернопільським і станиславським воевідстві мають відповідати окрім польської, також в українській мові рівночасно. За це на області волинського і поліського воевідства уряди відповідають на українські подання також в українській мові лише на домагання сторони. (того, що писав подання). Значить, що кождий, хто пише там (на Волині і Полісі) своє подання в українській мові, мусить на кінці подання написати, що просить о письменну відповідь теж в українській мові. Але уряд сілських громад, громадський уряд, громадська рада, відповідають на українські подання лише в українській мові. Та хто пише письма до згаданих урядів цих п'ятих воевідств, мусить уважати ще на одне: до всіх цих урядів можна вносити письма в українській мові лише тоді, як ті уряди самі полагоджують ту справу. Значить, як наприклад вношу якийсь відклик (рекурс) до міністерства через львівське воевідство, то вже мушу його внести в польській мові, так само як вношу письмо на приклад до львівського староства, але тут справу рішатиме краківське воевідство, то мушу внести його в польській мові, бо на терені краківського воевідства цей закон що до української мови не обов'язує.

Всі письма державних урядів, які не є відповідями на письма сторін (нпр. карний наказ), уряди виготовляють в польській мові. Так само пишуть такі письма і самоврядні власти, але тут закон дозволяє в певних випадках відступити від того і виготовити письмо в українській мові.

Дальше про те, коли громада має право вести свої протоколи і переписуватися з властями також в українській мові, напишемо другим разом.

—o—

Яке верем'я віщують вчені на 1929 рік?

Німецьке бюро погоди, яке щороку старається передсказати погоду на цілий рік, на цей рік віщує таке: в лютім змінна погода, переважно вохка і досить лагідна; в березні досить тепло, наглі зміни і бурі; в квітні погідно, хоч з вітрами, і досить тепло; в травні (маю) гарна погода, соняшна і суха; в червні бурі, але більше днів погідних і гарячих, лише між 18 а 22 холодно; в липні дуже гарна погода та лагідна гаряча; в серпні сильні вітри і бурі на переміну зі спекою і дощами; у вересні погода, дощів мало; в жовтні погода, тепло навіть гарячо; в листопаді нагло похолодне і буде багато дощів; в грудні морози і сніги.

Якби ця віщба здійснилася — то новий рік бувби незлий. Не знати лише, чи вчені вгадають, бо на лютім грубо помилилися і не передбачили морозів.

Але може вгадають в дальших місяцях. Зрештою поживемо тай побачимо.

—o—

До складу і прикладу.

НАШЕ ЗАПИТАННЯ до пана Івана Сорокато

Добродію Ти наш, брате, любий Сорокати, вибачай нам, що будемо щось Тебе питати.

Чи то правда, що нам кажуть ті учені люде, що нас зима не покиве, літа вже не буде?

Що на сонці зайшли якісь три великі плями, що на споді на дні морським поробились ями?

Що вода в тій калабані інший обіг взяла і для того у нас зима тяженька настала?

Що через те в нас великі панують морози, з носа капає що хвиля, з очей тисне сльози?

Чи по селах також будуть ватри розкладати, смачний обід і солодкий чай даром давати?

Скажи, друже, Тебе просим спіши відповісти, бо по селах така біда, нема вже що їсти.

Нема вугля, нема соли, нема що змолоти, кругом біда так, що й жити нема вже охоти.

З тої біди ми вважали Тебе запитати, чи іти живцем на той світ, чи ще подождати?

А як іти, треба знати, де лекші морози, щоби раз вже обсушити з очей наших сльози.

Ми готові до вимаршу, однак хочем знати, щоб випадком не лишився Іван Сорокати.

Косів'яне з Чортківщини.

МОЯ ВІДПОВІДЬ:

Мої братчики хороші, любі Косів'яне, Ви питаєтесь, чи літо ще колись настане.

Розумію, що зима Вам уже досолила, бо й мені вже, любі братя, година немила.

Але прошу Вас, солодкі, не вдавайтесь в тугу, пригадайте запорожців з Великого Лугу!

І вони колись від люті мерзли і страждали, та в зневіру, мої братя, ніраз не впадали.

Все іскрилися їхні душі тай горіли очі, а серця огнем падали, до життя охочі.

В люту стужу, мов у літі, човни направляли тай себе до діл хоробріх все приготувляли.

Знали добре, що хоч лютя та насталаб на віки, то від їхнього запалу розмерзлились би ріки.

А від їхнього завзяття закипіло море і високі трави вкрилиб всі степи і гори.

І Ви, браття Косів'яне, не падіть в розпуку, лиш на своїм смілім серці все тримайте рчку!

Як воно ще в Вас гаряче і добре ще бється, то ніяка до Вас стужа ще не добереться.

А як трохи ослабає, додайте охоти, запаліть у грудях ватру, забудьте клопоти.

Лиш одну журбу все майте: Служити Народу! Ця журба огнем спалає, змінить всю природу.

Мов весняне ясне сонце всі сніги розтопить, всю прекрасну рідну землю промінем обхопить.

І зародить та земелька і дасть такі жнива, що ціла сім'я вкраїнська заживе щаслива.

Не буде потребувати ласкавого чаю, в молоці буде купатись, межити як в раю.

Щоб у добрий час здійснились ті щасливі мрії, хай огонь завзяття й віри Вас усіх огріє!

Як усі будем горіти такими огнями, не застрашать нас ніякі плями ані ями.

Тож огонь той розкладайте, прозле не думайте, цій зимі копайте яму і весни чекайте.

Та як би вже, не дай Боже, не діждати літа, то разом підем шукати десь нового світа.

Я все готов разом з Вами помашерувати, ось на те даю свій підпис:

Іван Сорокати.

Що чувати в наших селах

Добре було тай загуло Містечко Добротвір, п. Камінка Струмилова, було перед війною дуже свідоме, а тепер мож його назвати „Лихотвір“, бо геть попустилося. Перед кількома роками заклали кооперативу і все добре йшло, обіщували, що будуть власний дім будувати. Тимчасом щось псується, справники свої склепи закладають, а за дім не чути. І Молочарська Співка не дуже добре йде, бо люде не дають уділ, не розуміють ще вартості такої спілки. Тай Управа трохи винна, бо бодай віта будемо мати, щоби Українці мали якесь право в уряді громадським, а тимчасом показалося, що п. Петро Шлюс лише вдавав Українця, бо відколи його вибрали вітом, то він називав себе вже Пйотр Шлюс і забув по українськи говорити, — а коли раз священник оголосив в церкві, що по вечірні буде господарський

відчит у читальні, то віт оголосив, що буде польська музика на „льотніцтво“ — а потім з того була авантюра, але відчит відбувся, хоча п'яки перешкаджали. І ще більше лиха в Добротворі, але годі все описати. Треба вам, люде свідомі, взятися до відродження села і до направи втраченого, а в тім допоможе вам і о. Курилас, бо то чоловік добрий і поступовий. Свої.

П. Ш. Воля Цеклинська. Громада оплачує віта, секретаря і інші видатки зі свого бюджету. Бюджет мусить ухвалити кожда і найменша громада. Приходи має громада з додатків до податків, з приходів нерухомого майна (чинш за пасовиско, ліс і інше), з маєткових прав (прим. з винаймленого комуся польовання) і з інших приходів. Як громада така бідна, що таки не може покрити всіх своїх видатків, то може просити у Виділі повітовім зворотної позички або підмоги, головню тоді, як видатки йдуть на таку річ, що є ко-

рисна не лише громаді, але й цілому повітові, приміром на напругу доріг і на будову мосту.

Розпуття. З села Люча, пов. Печеринжин пишуть нам, що село тоне в безпросвітності. Не може дочекатися вибору нового віта, далі урядувє наказний комісар і далі урядують коршми. Люде записуються дуже, а вже як ідуть з ярмарку то аж встидно дивитися, як заганяють качки від рова до рова. Опам'ятайтеся люде!

Селянини з Лючі.

Доказали чудес. Свідомі селяне з Добруси, пов. Жовква, жалуються, що один інтелігент в селі дібрав собі ще кількох москвофілів і перебрав у свої руки кооперативу „Єдність“. Та той новий Виділ урядувє так, що тепер показалося в кооперативі велке „манко“. Може це навчить люде краще пильнувати загальних зборів і не випускати кооперативу з своїх рук. Нема що нарікати, але треба всім свідомим записатися в члени, а на заг. зборах переголосувати і вибрати свій добрий Виділ.

З життя Луцької Просвіти і її філій. 25. I. відбулися річні Загальні Збори членів філії Просвіти в с. Мстишині. З. II. такіж Збори в с. Цумані. — Рада Повіт. Просвіти організує бібліотечну секцію. Головою її обрано п. Коха. — Філія Просвіти в с. Вокитині від 17. II. до 17. V. організує курси для неписьменних і малописьменних. — 15. II. мали відбутися Заг. Збори членів філії в Жидичині, а 17. II. в с. Зубільно. В багатьох селах повіту урядуються вистави і концерти. Культ.-освіт. рух шириться. С. В.

Робимось свідомі. Підгородці, пов. Сколе. В нас відбулися загальні збори Читальні „Просвіти“, на котрі прибув повітовий голова філії катехет о. Притуляк і його жінка пні Притулякова. Загальні збори відбулися пречудно. Бо наші громадяне так були захоплені проповідю в нашій церкві, що після Богослуження в одній хвилі наповнили цілу нашу домівку Читальні. О. Притуляк виголосив гарний реферат, слова його були щирі і палкі. Такі щирі слова чули ми ще дня 12. лютого 1928 р. на передвиборчій вч. А. Максимовича. Та на жаль до нас тепер не заїжджає ніхто з наших послів. Хоч і в нас є ріжні болячки, на котрі потребуєм ліку. Пані Притулякова реферувала в жіночих справах, а потім всі жінки згуртувалися у жіночий гурток та вибрали свою старшину. Після обох рефератів, приступлено до вибору нового Виділу. Головою обрано п. Осипа Щура, заст. Пилипа Бренича, на секр. Івана Лавришиного. Тож жемаємо для нового Виділу добрих успіхів.

Рівнож щиро дякуємо бувшому голові п. М. Савулякови за такі довгі роки го-

Герич Дмитро

з Ходорівщини

Як я їхав до Канади

(Далі)

Що є на кождім кораблі? — Друга буря на морі? — Чому нас не шанують? — Ми прибули до Канади

Корабель їде легенько, аж любо. Кождий тішиться, що цей ще більший кілька разів від попереднього, то буря йому нічого не зробить. В Бремені всіло богато Німців, а тепер же вступаємо подорожі до французької пристані Шербурга по інших емігрантів. Переїждає попри нас величезний німецький корабель, званий „Европа“, сильно освічений, на покладі грає музика. За хвилину надїхав другий, значно менший з американськими реемігрантами (з тими, що вертають з Америки), освічуючи рефлекторами американську хоругву. О год. 9. вечером прибули ми до порту Шербурга. Тут всіло ще багато емігрантів та наладовано свіжо много провіанту. Пливемо далше в дорогу до Ірландії. Деякі поклялись спати, я тимчасом хочу ближче познакомитись з самим кораблем. Корабель треба собі уявити неначе мале містечко зі своїми потребами і вигодами. Числить він кілька тисяч мешканців. Є тут власна пекарня, водопроводи, елек-

Кораблем кидало, як коробкою сірників.

тривня, кіно, худоба рогата на виживлення, дріб, — далше саяля театральна, церква і саяля гімнастична. Більша його частина знаходиться під водою, де міститься вес. тягар, як всі машини і провіант, а також два або три поверхи кают третьої класи, Нешасливі є ті, котрим попадеться в них їхати. Воздух такий тяжкий, що годі в них переночувати. Дперва третій або четвертий поверх третьої класи знаходиться на рівні з водою і ці вже мають трохи природного світла через округлі, щільно замкнені вікони. Друга і перша класа знаходяться над водою і тим найвигідніше їхати, бо ними так не кидає підчас бурі. Каяоти на—4—6 і 8 осіб. Ліжка подвійні із чистою постелю. Харчі назагал добрі і вдовольнячі. Страви до вибору, — по кождій вечері помаранчі або яблука.

5/9. прибули ми до ірландського порту Квенстон. Ще на яких 4 кілометри до порту корабель стає і жде на фахівця, що знає добре глибину моря, він приїжджає малою моторівкою до корабля і впроваджує його в порт. Той чоловік зветься по англійськи „пайлєт“. Вночі ми виїхали вже на повний океан, — пращаючи останній порт Європи. Цілу ніч ішов корабель спокійно і кождий спав. Дперва над ранком зірвалася знова страшна буря. Почало пинитись люте море і філія за філією вдарила об корабель. В тій морській безконечности не представляв він найменшої вартости. Хоч це був велитень, однак буря кидала ним, як коробкою сірників. Свіжий стогін та воніти поклятах. Поклад замкнений, бо хвилі бють вище покладу. Коли нараз зробить філія величезний вир, в то

місце надпливе перед корабля і майже цілий зануриться у воді, а зад тимчасом цілий в повітря, шруби крутяться рівнож в повітря, а корабель стоїть на місці і жде, доки не прийде друга філія і не припровадить його до первісного нормального положення. Пасажирам здається, що аж тут прийдеється загинати. Ніхто не зважає на дзвінок, щоби іти їсти — все лежить, як підтате. Морська хвороба повалила знову майже всіх. Не вабить рівнож нікого гра радія та грамофону. На цілий транспорт було лише нас кількох здорових. Не кажу, що ми були зівсім здорові, або, що ми не „їхали до Риги“. Всеж таки чуючись здоровішими, різносили тяжко хотим чаю то кави, бо більше нічого не могли їсти, хіба овочі і помаранчі, котрі собі казали принести з кантини. Всі моряки привичаєні до плавби і їм нічого не шкодить.

Так тревала буря до 9/9. Того дня море трохи успокоїлось, а щото була неділя, деякі почали голитись, інші знова грали в карти. Я тимчасом розглядав ріжні остроги на кораблі та всякі оголошення і заприїтив, що нема ані одної остроги, ні поучення в українській мові. Пішов сейчас до товмача, родом здається, чеха, і спитав, чому нема поучень на нашій мові, чейже українці становлять майже 70 процент всієї еміграції. На це одержав коротку відповідь, що маємо по ро-

ловання, бо на слідуючий рік будем обходити ювілей 40. літнього існування нашої Читальні, від якої він через той час не відступав. Тож бажаємо нашому батькові, щоби ще дочекав того величавого торжества, про котре мріємо, і бажаємо йому многая літа.

Він дав добрий примір для будучих голов, щоби і вони так щиро і завзято стерегли народного вогнища, а певно і їх стріне подяка за щирі праці.

Присутний.

Проти коршми. В Горюцку, пов. Дрогобич. Відбулося голосування проти коршми. Проти коршми голосувало 561 голосів, а за голосувало 3. Завдяки начальникови громади Іванови Андрійчукові, його свідомості і старанням Громади, як рівнож свідомих громадян села Горюцка голосування відбулося дуже згідливо і добре. Так нам треба постоїти о своє добро і своїх кровавих грошей не давати Мошкови до шнени, а дітям сховати і про будуче дбати. Геть з коршмами! Тверезий.

Поучення для тих, що пишуть дописи.

Ми писали вже давно, що будемо містити лише такі дописи, які описують життя в селі, як воно розвивається, і що **доброго** є в селі. Натомість не будемо містити таких дописів, де один пише на другого, бо не хочемо підсичувати незгоди по селах. На таких людей, що справді щось завинили, є інші способи, щоби їх направити. Деякі способи будемо на цим місці подавати.

Приміром, коли хто протратив гроші, заколядовані на „Рідну Школу“, і є на це свідки, то треба такого упіймати, щоби віддав, а як не згодиться, тоді мож віддати справу судови.

На учителя, що не пилює школи, мож подати жалобу до інспектора чи до Кураторії.

Є випадки, що дописувачі жалуються на деяких священиків, що беззглядно поступають при требах і т. п. Тому, що не маємо змоги перевірити правдивість таких жалоб і не хочемо доводити до розеднан-

сійськи, по польськи і по чеськи. Колиж я сказав йому, що ми со рокомліонова нація і нас повинні мати на рівні з іншими народами: „своєї держави не маєте!“ і звучала відповідь. І продовжував далі: „Українці мають на землях під Польщею дванадцять політичних партій і всі ці партії виставили своїх кандидатів до виборів польського союзу“. Подумав я собі: Має слушність! Мусимо бути інакші і мусимо добре старатися стати на ноги, коли хочемо, щоби нас люди шанували,

10/9. найшла сильна мряка, так що корабель заледви пливе і час від часу дає голос трубою, щоб не зударитись з іншим кораблем. Не бачиться навіть на 20 метрів перед собою. Дперва під вечір мряка уступила і ми рушили знову повним ходом. Велику радість зробили нам морські птахи-миви, що прилетіли з канадського берега. В кожного неначе дух вступив, бо ось-ось побачить кожний береги „общіної землі“. І справді. Слідуючого ранку показала нам чорна смужка суші. Хоч це було дуже далеко, але серце раділо кождому. Це зближались ми до заливу св. Лаврентія. Дперва під вечір прибули до порту Кебек, де і мусили ще ночувати, бо всі урядники, що мали нам перевіряти наші документи, пішли вже були на нічний відпочинок.

(Далі буде).

Увага! Зі слідуючим (10) числом „Народної Справи“ дістануть усі передплатники гарний образ Тараса Шевченка, який повинні собі оправити в шкло і в рамді та умістити в хаті на стіні.

ня між парохіянами і священиком не будемо містити і таких дописів, з цими справами мож віднести до декана або консисторії.

На того дикого чоловіка, що в Раневичах танцює на хорах, також є спосіб. Його подали вже до суду, а як це не pomoже, то дати до божевільних.

Але треба по змозі поладити справу в селі полюбовно, а не тягатися по судах. Також не бавитися в донощитство ізза дрібниці, хіба вже хто так шкодить цілому селови, що треба його конче покарати. Але на все мусять бути докази і свідки.

— о —

Березень 10 — 16. 1929.

10. Неділя, Мясопустна, Тараса св.

11. Понеділок, Порфірія св.

12. Второк, Прокопія прп

13. Середа, Василя ісп. (Власія, Нестора).

14. Четвер, Еодокії прп. мч.

15. Пятниця, Теодота свмч.

16. Субота, Евтропія і тов. мч. (Евтропія, Клеопія).

Зміни місяця. Нів 11, перша чверть 18, повня 25. березня.

Як нарід приповідає.

— Завидно, що в когось видно.

— Хто багато їсть і пє, той в розум не втне.

— Через цей хліб брат не брат і сестра не сестра.

— Гість непрошений не дуже буває печений.

Річниця пам'яті Тараса Шевченка. 9. березня цього року минає 115 літ від уродин, а 10. березня минає 68 літ від смерті найбільшого українського поета Тараса Шевченка. В слідуючій числі напишемо про Т. Шевченка докладніше і помістимо кілька образків з його життя. Крім того разом зі слідуючим числом одержуть всі наші передплатники гарний портрет Т. Шевченка.

„Як виховувати діти“. Про це напишемо далі в слідуючій числі, бо в цім забракло нам місця.

Стадо вовків під Львовом. В лісі між Клепаровом і Рісною Польською під Львовом напало на гаєвого Мик. Чапрона 17 вовків. Гаєвий боронився стрільбою, а потім розіслав ватру. Вовки втікли в сторону бруховицьких лісів.

Розв'язують Розв'язали „Луг“ в Сернях пов. Бібрка і „Сокіл“ в Оброшині пов. Городок.

Нищити гусильниці! Цього року видно по деяких садах багато гнізд і гусениць на овочевих деревах. Треба їх завчасу поздіймати і спалити, бо можуть на весні народити великі шкоди.

Чорний сніг. В деяких околицях Румунії впаав чорний сніг. Учені кажуть, що це попіл з далеких вулканів. Забобонні люди висувають з того велике нещастя. Такий сніг падав і коло Городенки.

Нещастя. Через Куньківці п. Перемишль везли брата Іван і Василь Козел дошки з тартаку; на

сніжним насипі в тім селі віз повернувся і привалив Василя Козла так, що його непритомного повезли до лічниці. — З тартаку Вертера в Добромилі йшов з роботи Степан Гук до Ляцька, по дорозі стрілив хтось до нього і ранив. Його дали до перемиської лічниці.

Нещасні люди. В однім селі на Волині оглядали люди дивне явище на небі: що ніби утворилися три сонця і зробився ясний хрест. Ми вже писали, що це зовсім природне явище і що це від одного сонця відбилися в хмарах ще два. Та забобонні штундисти уважали це за кінець світа і таке виробляли, що люди не могли дивитися. Провідник штундистів у селі зібрав їх на вулиці, бив свою дитину і казав, що то не він бє, але Бог, а потім казав усім штундистам цілувати дитину в задне місце.

Разом жили, разом умерли. В Колодієві п. Войнилів жило стареньке подружжя, Пилип і Олена Руді. Муж мав 80 літ, а жена 74. Вони і помирали одного дня, минулого тижня, а своїки справили їм гарний похорон.

Пишіть виразно. Багато новинок і дописів, які нам присилають, писані так невиразно, що мусимо їх дерти і кидати в кошик. Знов дехто пише новинки і не пише, в яким селі це сталося. Тому просимо писати виразно, бо инакше шкода труду.

Влом до костела. До костела в Кобиловолках пов. Терещівля вломився невідомий злодій і вкрав золоті чаші вартости 650 зол.

Зачадилися. В Турильчі пов. Борщів зачадилася на смерть ціла родина з чотирох осіб: Парашка Угрин, її дочка Іванна, син Микола і теща Анастасія Долбуш.

Нещастя. В Острій пов. Бучач пострілив о. А. Скобельський випадково на ложах Івана Грицяка. Грицяк умер у лічниці.

Слово до жичливих. Що дня отримуємо дуже багато листів, в яких жичливі люди хвалять собі нашу газету тай Івана Сорокато і пишуть про всякі справи. Многі листи писані віршом і не один дуже гарний і цікавий. Цікавіші листи і вірші містимо по одному або й по два в кождім числі, але що їх є цілі сотки, то декому прийде ще довго заждати, доки буде поміщений його вірш. Тож просимо терпеливості, все прийде на свою чер-

гу. А тимчасом усім тим щирим людям дуже дякуємо за їх прихильність.

Комедія з медициною. Наш читач зі Стрия пише нам: „Я є монтером в робітні телеграфів і телефонів, захорював у ті морози і пішов до Каси Хорих. Доктор дав мені якусь „медицину“ (лікарство), я питаю: що з тим робити? а він: Що хочеш? Я питаю: Чи ще прийти?, а він: Нколи! Я з тим пішов. Тимчасом зіпсувався якийсь замок в куфрі. Майстер хоче направити, лие оливи і нафти, нич не помагає. А я кажу: Тому замкови поможе та олива, як мені ця „медицина“. А майстер каже: „Поміняймося, я вам дам оливи, а ви мені медицину“. Я дав, він влив у замок мое лікарство і замок зараз поправився. Аж тепер я знаю, до чого то була та „медицина“. Отак дбайливо лічать у Касі Хорих в Стрию. Може „медицина“ і була добра, але лікар повинен хорому докладно вияснити, як лікарство заживати, а то звичайно навіть не заговорить до чоловіка по людськи.

Ревізія в Доброгостові. До господаря в Доброгостові пов. Дрогобич, Мотуза Івана, долішного, прийшов 9 лютого постеруновий Крайнович і асесор Кирило Жегалюк і пошукували за зброєю, кажучи, щоби віддав револьвер і карабін. Знайшли два крісові російські набой, і то один порожний, ще памятка по російським війську. Більше нічого не знайшли.

Пане вйте, віддайте 5 грошів! Селяне з Костополя жалуються, що костопільський староста (вйт) дістав від військової влади гроші, щоби виплатити тим селянам, у яких було військо на постою в листопаді 1917. Мав дати кождому по 5 грошів від коня (в декого стояло по 10 коней), але дав лише тим, що просили по 5 разів, а хто не просив, не дає. Погано.

Кост — едь.

Може хто знає? Кооператива „Надія“ в Степані пов. Костопіль на Волині просить п. Андрія Матвійка, столяра, поладити зв'язні йому справи, бо инакше напише про все в газеті. Рівнож просить тих, що знають, де він перебуває, донести про це на адресу Кооперативи.

Зимі кінця не видати. Ціла Європа тай Північна Америка живе далі в збентеженню і тривозі, що не кінчиться зима. На один чи два дні було трохи попустило, але зараз знову потисли морози і почав сипати такий сніг, що всі учені в голову заходять, що це в природі сталося. Заглядають у книги, в яких списано, коли була така остра, сніжна і довга зима і знаходять, що було дуже мало таких зим, які перевищалиби лютистю цю зиму, або які дорівнювали би цій зимі. І так записано, що в році 1524, то є тому 400 літ, у Росії була така зима, що морози тиснули аж до травня (мая), а сніг був на полях до червня, так що худобу мож було вигнати на пашу аж з початком липня. В липні могли зачати орати і сіяти, а що потім скоро наступила холодна осінь, то збіжа не дозріло і настав страшний голод. Також в 1574 році, то є в 50 літ пізніше, була подібна зима. Така зима, яку мож порівняти з цегорічною, була в 1893 році, то є

Написав Іван Михайлюк.

знова або й більше займають різні села, буряни та хопта. Нічо дивно, що селянин самого збіжжа зібрав з морга лише 5 або 6 сотна пів. Бо замість збіжжя росли на ролі буряни і хопта, що забрали збіжжю і поживу і світло.

Пригляньтеся на весну насінню, яке селянин висіває на своє поле. В ньому знайдете 10 до 15 процент різних горошків, гірчиць, стоколосів і т. д. А між самим зерном знайдете ще коло 5 до 10 процент слабозривненого зерна, яке велика парова молотилка виділює з послідом. Цей послід не зійде і змарнується та зробить місце хопті і бурянам, які знову розкішно розвинуться та коштом збіжжя зародять кілька сотнарів зела.

Таке діється що року і що року через лихе насіння та лихо справлене поле господар збирає по кількох сотнарів зерна менше.

Аби цього не було, треба таке насіння збіжжя приготувати, аби в ньому не було ніодного зела, ніодного нерозвиненого зерна. Так приготувати насіння можна лише при допомозі трієра. Складна це машина і дорога. Коштує від 40 до 150 доларів. Але за годину або і за пів вона вибере вам зі зерна всю нечистоту та послід і дасть вам зерно здорове і велике, як біб.

Трієр для одного господаря задорога машина, але один на ціле село — дуже дешевий. Найліпше, як його закупить кооператива і кожний господар за оплатою пів золотого від сотнара жита, зможе собі його очистити. За того пів золотого ви виділите все зерно і послід і їх згодуете свиньми, а з чистого насіння поле зародить вам два сотнарі збіжжя більше.

Кооперативи повинні купувати більші трієри за 157 доларів з двома циліндрами, одним для озимини, а другим для ярового збіжжя. За рік-два трієр сплатить себе з оплат.

Як переховувати на весну бульбу і буряки, щоб не зростали та не зсихалися?

Як лише на весні трохи потепліє, то бульба та буряки починають вянути, а бульба ще до того починає випускати зі себе кильці. Через оте вянення та кильчення тратять обидва корінеплоди багато на вазі та на своїй поживній вартості.

Зарадити цій страті можна так: при кінці зими в морозні дні накидається поверх ями з бульбою більше снігу та трохи його втопується. Під вечір можна ще полити водою, щоб сніг замерз та утворилася груба верства льоду. Після того цілу яму і землю кругом неї покривається соломкою, або листям з лісу чи бараболянкою і це накрить хоронить лід та землю перед соняшними лучами і довго не нагрівається ні не топиться. А тоді прикрита бульба довго тримається свіжою і не гниє.

Тому цілком хибно роблять ті господарі, що зараз на початку весни скидають з ями трохи землі, думаючи, що в той спосіб припізнять кильчення. В той спосіб його не припиниться, тільки прискіпиться.

— Куме, чи ви маєте ще чим топити?

— Мені не треба! Як собі подумаю, що то буде на преднівок, то і без дров горячо мені робиться.

— 0 —

Жіночий кутик. Які яйця саджати під квочку?

Підкладаючи яйця під квочку, мусимо пам'ятати слідує:

1) Під звичайну квочку не давати більше, як 10 до 15 штук яєць, бо як буде більше, вона не дасть собі ради. Під індичку можна підкладати до 30 штук курячих яєць.

2) Брати яйця тільки від молодих, не більше як 3-літніх курей, що добре неслися через цілий рік і мали когута. Коли на одного когута припадає забагато курей, а саме у рас легких понад 20 а у рас гажких понад 8—10, тоді багато яєць лишається незаполдженими („чистими“), розуміється, з таких яєць нічого вилупитися не може.

3) Вважати, щоб яйця, котрі підкладаємо під квочку, були знесені до чистих гнізд. Брудних яєць підкладати не можна, а мити чи сильно обтирати яйця не слід, бо при цьому розрушується делікатна плівочка, що покриває шкаралупку яйця і хоронить його перед прониканням шкідливих бактерій.

4) Не підкладати старих яєць. Чим свіжіші яйця, тим краще. Найкраще підкладати яйця, що ще не мають 10 день.

5) Підкладати тільки яйця нормальної форми і величини, з шкаралупою рівною, гладенькою і міцною, не давати завеликих ні замалих, закруглених і заострих. Яйця завеликі досить часто мають по два жовтки, а з малих яєць виходять курчатка хирляві.

6) Покладки, які маємо класти під квочку, переховувати в чистім і сухім помешканні, не затеплім і зазимнім. В тім часі треба що другий день яйця обережно перевернути на другий бік, щоб зародок змінював своє положення.

Коли хто спровадить собі яйця насадові з чужої годівлі, сейчас, як відберете їх з почти, обережно розпакуйте і залишіть в спокою на 24—48 годин в чистому і трохи холоднуватому, але не зимному помешканні. Потім підкладайте під квочку.

Сенчання.

— 0 —

Квочки з індичок.

Курка-квочка закриє на гнізді заледви 15 покладків і то не зівсім; один-два покладки будуть лише частинно прикриті і в них зародки курят звичайно застуджуються та курята не викиляються. До того ще курки не хотять квочати на початку весни, тоді, як квочок найбільше потрібно. Як собі, на це порадити?

Треба, замість курки, ужити індички на квочку. Як її на кілька днів примусово посадити на гніздо, то вона після того до нього звикне, що силою тяжко її зняти, щоб пішла наїстися та напиться і випорожнитися.

Індичка закриє собою двацять і кілька покладків, значить два рази тільки, що курка. І курят добре пильнує, навіть ліпше від курки. Одна лише невігода, а саме та, що декотрі індички неповоротні та неуважні і розтолочуть і покладки на гнізді, а пізніше курята.

Що це таке 30 ступнів зимна?

Куди не повернеш, всюди про нічо инше не говорять, лише про морози. А як де в дверях або у вікні є термомір, коло нього товпяться люди, як коло свяченої води. Кожний хоче знати, скільки ступнів зимна.

Що це таке оці ступні? Якби ми вложили термомір, по нашому „тепломір“, в замерзаючу воду, то живе срібло в нім буде стояти так довго на однім місці, доки вся вода не замерзне. Це місце, на якому стоїть тоді стовп ртуті, означається зером: 0.

Як вся вода замерзне і воздух далі остидається, то ртуть (живе срібло) в термометрі паде далі на діл. Як впаде на число 15, то це вже великий мороз, бо в нас мало коли паде мороз понижче того числа. Коли термомір впаде до 20 ступнів нижче 0, (зера або нулі), то вже дуже лютий мороз. А цього року впаде він коло Львова понижче 30 ступнів а в Північній Польщі коло Вільна до 44°. При таких морозі вже термомір із ртуті нічого не покаже, бо ртуть при 39 ступнях морозу замерзає. Тому понижче 39° вживають термометру з алькоголю, який замерзає аж при ще більших морозах.

Як лід стопиться та на дворі теплішає, то ртуть у термометрі іде від зера в гору. В опаленій хаті звичайно стоїть на числі 17 до 20° понад 0. В літі вода в потоці має коло 14°, а воздух коло 20°. Але в живна доходить в нас деколи в полудне теплота навіть до 36°. Таку саму теплоту має також кров здорового чоловіка. Як термомір показує в людини більшу теплоту як 37 ступнів, то це означає, що людина хора. Коли теплота тіла дійде до 40 а найвище до 41 ступнів, то тоді людина є смертельно хора. Понад 42° людське тіло ніколи немає. В такій горячці чоловік вмирає.

Декуди на Сибірі, де в зимі морози доходять до 60 ступнів, в літі спека доходить до 60° горяча. Таку горячу людина тяжко може переносити.

При дальшим нагріванню термомір підноситься ще вище і в такім теплі, де вже вода починає кипіти, показує 100 ступнів.

Так отже вода мерзне при 0 ступнях, а кипить при 100°. Понище 0 ступнів паде термомір підчас морозів і чим більший мороз, тим нижче паде ртуть. При яких 70 ступнях зимна людина не могла б вже жити.

— 0 —

При бранді питають нашого парубка: — Єзик мадержисти?...

Парубок: Язик маю чистий! (показує язик).

— 0 —

— Тату, тату, мені січкаря падець відтяла!

— А ти чого туди пхаєш свій ніс?

— 0 —

Судія: — Чому ви вкрали годинник з вистави годинникаря?

Злодій: — Бо там було на шибі написано: „Користайте з нагоди“!

Розмова Івана з жидом.

Прийшов з рана до Івана жид Лейба до хати та задумав за горівку пшеницю міняти. Та Іван не в тім битий, газету читає, та жидови арендарю таке одвічає: „Ой, ти, Лейбо, ти коршмарю, що будеш робити, бо від завтра в твоїй коршмі перестанем пити! Досить, досить того, Лейбо, перебрав ти міру, вже не будеш від теперки стягати з нас шкіру!“ — Як почув таке наш Лейба, мало не сказився, та до Івана, мов репях той зі злости вчепився: — „Ой, Іване солоденький, мудрець ти великий, перестанеш водку пити зробишся мов дикий. Хто тобі, Іване, скаже всі вісти із світа, з Гаме-рики, з постерунку й від самого віта? А як тебе фрибра возьме, трясти тебе стане, де возьмеш горівки, Іване, як коршми не стане? Чи у Вашім сільським склепі в той Василюх, чи у тій корперативі, хай й усе лихо! Напосілися на Лейбу, що роблять не знають, чи вже мої бідні Срульки загинати мають? А найбільше лихо робить той ваш Сорокати, не дає мені, паскудник, свобідно заспати. Пощо він мене пускає в ту вашу газету, на що розум напихати у хлопську лепету?“

Всю оту брехню коршмарську Іван мимо пускає, та коли терпець урвався, за мітлу хапає. — „Досить того, ти поганий, перестань брехати, пий горівку із чортами, гони мені з хати! Ми начхаєм на горівку, а газету любимо, хочби всі ви банкрут були, більш пити не будемо!“

Минув тиждень, минув другий, Лейба не шинкує замість водку продавати, манатки пакує. Зажурилась Файга рижа, що то за новина, щото в неї у коршмонці нещасна година. Ні гусочки, ні курочки, ні гроша нового, вже по коршмі вітер віє, нема в ній нікого.

А за місяць тихо-крадьки темненької ночі Лейба коршму вже покинув тай втік в світ за очі.

Написав Приятель селян.

Як умер старий Семен.

Ішов старий Семен пізною ночью полем з ліса до дому, а напро-ти вовк засвітив очима і Семенови на груди. Семен був сильний чоловік і не дався звалити на землю. Вовк другий раз бух! у ноги, та Семен не впав, але зловив вовка за хвіст та палицею по хребті як умолотить, то вовк лише заревів і простягся неживий. Семен зловив його за задні лапи, шпурнув на плечі і пішов до дому. Прийшовши до дому, увійшов просто до хати з вовком на плечах. Ки в вовка на землю серед хати, роск... де з ним подибався, на котрім місці і як його убив, ляг на постіль... гогнав і—вмер. Написав Іван Михайлюк.

МАШИНИ ДО ВИРОБУ цементових дахівок в різних гатунках, форми на бетони керничні й каналові, каси огнетревалі, хрести, громозводи, залізні вікна до церков і всякі роботи входачі в круг слюсарства виконує

Михайло Стефанівський, Львів,

вул. Варстатова ч. 10 або вул. Кордецького ч. 45.

Теодор Моговильчук ур. 1897 р. в Лисятичах, пов. Стрий, уневажнює отриману військову книжочку видану через П. К. У. в Стрию.